

เอกสารทางวิชาการ

เรื่อง

การศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
และกองทัพอากาศของสาธารณรัฐประชาชนจีน

เรียบเรียงโดย

นาวาอากาศโท ชมา นิสสุวรรณ

หลักสูตรเสนาธิการกิจ กองทัพอากาศสาธารณรัฐประชาชนจีน

พ.ศ.๒๕๖๒

คำนำ

เอกสารทางวิชาการ เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และกองทัพอากาศของสาธารณรัฐประชาชนจีน นั้น จัดทำขึ้นตามระเบียบ ทอ.ว่าด้วยการศึกษา ในต่างประเทศ พ.ศ.๒๕๕๓ ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ดำเนินการเรียบเรียง เอกสาร ตำรา หรือคู่มือทางวิชาการ เพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงของทางราชการ และเป็นประโยชน์ แก่ข้าราชการและผู้สนใจได้ศึกษา

ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการกิจ กองทัพอากาศสาธารณรัฐ ประชาชนจีน ซึ่งเป็นหลักสูตรเพื่อสร้างนายทหารฝ่ายเสนาธิการทำหน้าที่ช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน ของผู้บังคับบัญชาและผู้บริหารระดับสูง การศึกษาหลักสูตรนี้มีการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษ เป็นหลัก และผสมผสานองค์ความรู้จากประเทศฝั่งตะวันตกและประวัติศาสตร์ที่มีมายาวนาน ของสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าด้วยกัน เนื่องจากข้อมูลด้านความมั่นคงและกองทัพอากาศ ของสาธารณรัฐประชาชนจีนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเปิดเผยอย่างแพร่หลาย ผู้เขียนจึงได้นำความรู้ ที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรเสนาธิการกิจ ฯ โดยเฉพาะวิชา ความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ ทางทหาร ประกอบกับความรู้ที่ได้ค้นคว้าจากเอกสารด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องมารวบรวม เรียบเรียง และวิเคราะห์ในรูปแบบแทรกในเนื้อหา ผู้เขียนหวังว่าเอกสารวิชาการเรื่องนี้จะ เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ รวมถึงข้าราชการที่จะปฏิบัติงานร่วมกับกองทัพอากาศสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้สามารถเข้าใจ ถึงวัตถุประสงค์การดำเนินการ และธรรมชาติการปฏิบัติงานของกองทัพอากาศประเทศนี้ได้อย่างถ่องแท้

นาวาอากาศโท ชมา นิสสุวรรณ

อจ.กทสธ.รร.สธ.ทอ.ยศ.ทอ.

๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ ๑ สาธารณรัฐประชาชนจีน	๑
๑. ข้อมูลทั่วไปสาธารณรัฐประชาชนจีน	๑
๒. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง	๔
๓. บทวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง	๗
บทที่ ๒ กองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีน	๙
๑. โครงสร้างองค์กรและการบังคับบัญชา	๙
๒. กองทัพอากาศสาธารณรัฐประชาชนจีน (PLAAF)	๑๑
๒.๑ ประวัติความเป็นมา	๑๑
๒.๒ ยุทธศาสตร์และการปฏิรูป PLAAF	๑๑
๒.๓ เป้าหมายในอนาคตของ PLAAF	๑๕
๓. บทวิเคราะห์การปฏิบัติงานร่วมกับกองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีน	๑๗
บทที่ ๓ บทสรุป	๑๙
บรรณานุกรม	

บทที่ ๑

สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดในทุกมิติจากประเทศที่มีความยากจนเนื่องจากภาวะสงครามต่อเนื่องร่วมศตวรรษ จนกระทั่งก้าวสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจถึงทุกวันนี้ และยังคงพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเศรษฐกิจและการทหาร การพัฒนาด้านการทหารมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก ดังที่ เหมา เจ๋อ ตง (Mao Zedong) บิดาผู้ก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กล่าวว่า “สงคราม คือ การใช้ความรุนแรงโดยมีต้นกำเนิด และถูกขับเคลื่อนจากปัจจัย ด้านเศรษฐกิจ”^๑ ด้วยเหตุนี้สาธารณรัฐประชาชนจีนจึงมีนโยบายด้านความมั่นคงที่จะพัฒนากำลังรบทางทหารให้ทันสมัยควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงได้มีการจัดแสดงแสนยานุภาพกำลังรบให้ทั่วโลกรับรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการป้องปรามการรุกราน และแผ่ขยายอำนาจการครอบครองผลประโยชน์แห่งชาติ การพัฒนาทางทหารที่เห็นได้ชัด ได้แก่ การผลิตซีปนาวุธพิสัยไกล เครื่องบินรบแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัย การบูรณาการระบบข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ เข้ากับการควบคุมและการใช้กำลัง รวมถึงการปฏิรูปโครงสร้างกองทัพเพื่อลดจำนวนกำลังพลและใช้เทคโนโลยีทดแทนการที่แสนยานุภาพของกองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีนกำลังก้าวขึ้นสู่ระดับชั้นนำของโลก การดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นสิ่งที่ต้องรักษา ดังนั้น การเรียนรู้นโยบายด้านความมั่นคง ข้อมูลทางทหารที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดต่าง ๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิสัมพันธ์อย่างสมฤทธิ์ผลและให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์แห่งชาติมากที่สุด การที่จะสามารถเข้าใจสาธารณรัฐประชาชนจีนมากขึ้น การเรียนรู้ถึงข้อมูลพื้นฐานสภาพแวดล้อม และประวัติศาสตร์ของประเทศดังกล่าวจึงมีความสำคัญ

๑. ข้อมูลทั่วไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรสูงสุดเป็นอันดับ ๑ ของโลก จำนวนประมาณ ๑.๔ พันล้านคน และมีอาณาเขตประเทศใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของโลก ใช้การปกครองแบบระบอบคอมมิวนิสต์ ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Chinese Communist Party: CCP) ซึ่งมี สี จิ้น ผิง (Xi Jinping) เป็นประธานาธิบดี เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีน มีอาณาเขตกว้างใหญ่

^๑ Air Force Command College. (2017). Mao Zedong's Military Thinking.

ประกอบกับมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การแบ่งพื้นที่การปกครอง จึงมีหลายรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ ได้แก่ แบบมณฑล เขตปกครองส่วนกลาง เขตปกครองตนเอง และเขตปกครองพิเศษ^๒

ภาพที่ ๑ : ลักษณะภูมิศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีประวัติศาสตร์ย้อนไปกว่า ๕,๐๐๐ ปี โดยพื้นที่ของประเทศจีน สมัยโบราณแบ่งออกเป็นหลายอาณาจักร มีการรวมอาณาเขต การล่มสลาย และมีศึกสงครามระหว่างกัน มาเป็นเวลานานในสมัย ๕๐๐ ปีก่อนคริสตกาล มีนักการทหารของแคว้น Wu นามว่า ซุน ซู (Sun Tzu) ได้จัดทำตำราพิชัยสงคราม (The Art of War)^๓ ที่มีชื่อเสียง สามารถประยุกต์ใช้ได้จนถึงปัจจุบัน ทั้งในการสงครามและการดำเนินธุรกิจ ประเทศจีนมีการบันทึกประวัติศาสตร์ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างชัดเจน เมื่อประมาณ ๒๐๐ ปีก่อนคริสตกาล ในสมัยราชวงศ์ฉิน (Qin) โดยจักรพรรดิคนแรกของจีน

^๒ Zhao Guo Mei. (2019). An Introduction to China.

^๓ Air Force Command College. (2017). A General Introduction to the Art of War.

นามว่า ฉิน ชื่อ หวง (Qin Shi Huang) ได้ทำการรวมอาณาจักรต่าง ๆ ที่แบ่งแยกเข้าด้วยกัน และก่อตั้งเป็นประเทศจีนปกครองโดยระบอบศักดินาขึ้นมา ประเทศจีนในยุคระบอบศักดินานี้ผ่านศึกสงครามแก่งแย่งอำนาจภายใน มีทั้งความเจริญรุ่งเรือง ความถดถอย และการเปลี่ยนราชวงศ์อยู่เรื่อยมา จนกระทั่งช่วง ค.ศ.๑๘๔๐ ซึ่งตรงกับสมัยราชวงศ์ชิง (Qing) เนื่องจากประเทศจีนมีความล้าหลังด้านอุตสาหกรรมและยุทธโศปกรณ์เป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศชาติตะวันตก ญี่ปุ่น และรัสเซีย ดังนั้นประเทศจีนจึงถูกรุกรานและสูญเสียอาณาเขตอยู่หลายครั้ง จนกระทั่งเกิดการปฏิวัติเมื่อ ค.ศ.๑๙๑๑ โดยกลุ่มโก๊ะมินตั๋ง (Kuomintang) ภายใต้การนำของ ซุน ยัต เซน (Sun Yat-sen) เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศจีนเป็นระบอบประชาธิปไตย และใน ค.ศ.๑๙๒๑ เหมา เจ๋อ ตง ได้รับแนวคิดการปกครองแบบคอมมิวนิสต์มาจากประเทศรัสเซีย ในช่วงนั้นได้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์และกลุ่ม Red Army^๔ ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนแนวคิดการปกครองแบบอื่น

ในช่วงหลังการล่มสลายของระบอบศักดินาที่มีอยู่กว่า ๒,๐๐๐ ปี ประเทศจีนมีการสู้รบจากทั้งภายใน และภายนอกประเทศอยู่เสมอ อาทิ สงครามโลกครั้งที่ ๒ และสงครามกลางเมืองระหว่างกลุ่ม Red Army และกลุ่มโก๊ะมินตั๋ง ซึ่งในที่สุดกลุ่ม Red Army ได้ผลักดันกลุ่มโก๊ะมินตั๋งออกจากแผ่นดินใหญ่ไปอยู่ที่เกาะ Taiwan (ไต้หวันในปัจจุบัน) จากนั้นพรรคคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของ เหมา เจ๋อ ตง ได้สถาปนาประเทศจีนขึ้นมาใหม่เป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนใน ค.ศ.๑๙๔๙ อย่างไรก็ตามสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งเป็นประเทศเกิดใหม่มีความยากจนและถูกทำลายเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศผ่านศึกสงครามอย่างต่อเนื่องร่วมศตวรรษ ดังนั้นการฟื้นฟูประเทศในช่วงแรกจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก มีการพยายามจัดหาและสร้างยุทธโศปกรณ์จำนวนมากในขณะนั้น เพื่อเสริมสร้างการป้องกันประเทศ แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จดีเนื่องจากขาดแคลนทักษะและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเกิดความขัดแย้งภายในและเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นอีกครั้ง การพัฒนาประเทศจึงเป็นไปด้วยความล่าช้า จนกระทั่งในทศวรรษ ๑๙๙๐ สาธารณรัฐประชาชนจีนภายใต้การนำของ เต็ง เสี่ยว ผิง (Deng Xiaoping) ได้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม เปิดประเทศให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนมากขึ้น และมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างก้าวกระโดดจนถึงทุกวันนี้

^๔ Rhoads, Edward J. M.; Friedman, Edward; Joffe, Ellis; Powell, Ralph L. (1964). *The Chinese Red Army 1927–1963: An Annotated Bibliography*. Harvard University Asia Center. [Accessed: August 22, 2019]. <http://doi.org/10.2307/j.ctt1tg5nnd>.

๒. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา
ร่วมกันแบบสันติภาพ ส่งเสริมให้สังคมมีความสงบร่มเย็นและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้น
สาธารณรัฐประชาชนจีน จึงกำหนดนโยบายด้านความมั่นคงเป็นในรูปแบบการป้องกันเชิงรุก (Passive Defense)
ดังนี้

การปกป้องอำนาจอธิปไตย การรักษามันคง และผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นเป้าหมายหลัก
ของยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดำเนินการโดยการป้องปรามการรุกราน
จากภายนอกประเทศ การรักษาความมั่นคงทางการเมืองและความปลอดภัยของประชาชน การควบคุม
การเคลื่อนไหวของกลุ่มปลดปล่อยไต้หวัน (Taiwan Independence) การสลายกลุ่มแบ่งแยกดินแดน
ในเขตปกครองตนเองทิเบต (Tibet Independence) และสาธารณรัฐเตอร์กิสถานตะวันออก
(East Turkistan) การปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล และการสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน
ในด้านปัญหาข้อพิพาทของพื้นที่หมู่เกาะทะเลจีนใต้และเกาะเตียวหยู สาธารณรัฐประชาชนจีน
ได้ดำเนินการสร้างสิ่งก่อสร้างพื้นฐานและเคลื่อนย้ายกำลังทหารเข้าวางกำลังบริเวณหมู่เกาะดังกล่าว
เพื่อทำการลาดตระเวนป้องกันพื้นที่และชายฝั่งทะเล โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนต้องการแก้ไขข้อพิพาทนี้
โดยการเจรจาตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์และกฎหมายสากล ในส่วนของปัญหาความขัดแย้งกับไต้หวัน
และเป้าหมายในการรวมประเทศให้เป็นหนึ่งเดียวนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการฟื้นฟูสาธารณรัฐประชาชนจีน
และจะดำเนินการอย่างแน่นอนเพื่อปกป้องอำนาจอธิปไตยจากการรุกรานโดยสมบูรณ์ โดยการรวมประเทศ
มีเป้าหมายให้อยู่บนพื้นฐานของสันติวิธี (Peaceful Unification) ใช้การปกครองแบบ ๑ ประเทศ
๒ ระบบ^๔ (One Country Two Systems) และพัฒนาความร่วมมือด้านการค้าบริเวณช่องแคบไต้หวัน
ทั้งนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนจะต่อต้านแนวคิดการแบ่งแยกดินแดนไต้หวัน รวมถึงการแทรกแซงของ
ต่างประเทศในเรื่องนี้

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีนโยบายไม่ขยายอิทธิพลการปกครอง รวมถึงไม่แทรกแซง
ทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศอื่น ถึงแม้สาธารณรัฐประชาชนจีนจะเริ่มมีความเข้มแข็ง
แต่เชื่อว่าการที่เข้าไปรุกรานประเทศอื่นอาจนำตนเองไปสู่ความล่มสลายได้ สาธารณรัฐประชาชนจีนรักสันติ
เนื่องจากประเทศมีประวัติศาสตร์การถูกรุกรานและสงครามมาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงได้เรียนรู้ถึงคุณค่า

^๔ ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (๒๕๖๓). หนึ่งประเทศ สองระบบ. สืบค้น ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓.
จาก <http://www.vijaichina.com/articles/1801>.

ของสันติสุขและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศตั้งแต่สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นใหม่เมื่อ ๗๐ ปีที่ผ่านมา และได้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจากสถานะยากจนขึ้นมาเป็นอันดับ ๒ ของโลกในปัจจุบัน โดยไม่ได้พึ่งพาประเทศอื่นหรือขยายอิทธิพลเพื่อยึดครองทรัพยากร สาธารณรัฐประชาชนจีนให้ค้ำประกันเรื่องการพัฒนาความร่วมมือแบบฉันทมิตรโดยยึดหลัก ๕ ข้อ ได้แก่ อิสรภาพการเลือกทิศทางการพัฒนาประเทศสันติวิธีในการแก้ไขข้อพิพาท การไม่แทรกแซงประเทศอื่น การดำรงสถานภาพความเป็นหุ้นส่วนมากกว่าความเป็นมิตรประเทศ รวมถึงต่อต้านการรุกรานและการขยายอิทธิพลอาณาเขต^๖

เพื่อตอบสนองการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐประชาชนจีน ประธานาธิบดี สี จิ้น ผิง ได้มอบแนวทางยุทธศาสตร์ทหารสำหรับยุคสมัยใหม่ (Military Strategic Guideline for a New Era) ให้กับกองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีน (People's Liberation Army Armed Force: PLA) โดยยึดหลักการป้องกันตนเอง การตอบโต้เมื่อมีการรุกราน และการป้องกันเชิงรุก ตามคำกล่าวของ เหมา เจ๋อ ตง ที่ว่า “เราจะไม่โจมตีก่อนนอกจากเมื่อเราถูกโจมตี และเราจะโจมตีกลับแน่นอน” การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ของ PLA จะขึ้นตรงกับคณะกรรมการของ CCP โดยได้จากการประเมินสถานการณ์ภัยคุกคามและความต้องการต่าง ๆ ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีนมีนโยบายไม่ใช้อาวุธนิวเคลียร์กับประเทศที่ไม่มีอาวุธนิวเคลียร์ในครอบครอง รวมถึงจะใช้อาวุธนิวเคลียร์เพื่อโจมตีก่อนไม่ทำการณีใด โดยจำนวนอาวุธนิวเคลียร์ในประเทศจะจำกัดให้เพียงพอต่อการป้องกันตนเอง และจะใช้ในกรณีที่มีการคุกคามด้วยอาวุธประเภทเดียวกันจากฝ่ายตรงข้าม

การพัฒนากำลังรบจีนให้มีมาตรฐานระดับโลกภายในกลางศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในประเทศ การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ และการพัฒนาร่วมกันอย่างสันติวิธี ใช้แนวทางของ สี จิ้น ผิง ในการเสริมสร้างกองทัพยุคใหม่โดยการปรับโครงสร้าง บูรณาการ การปฏิบัติเข้ากับเทคโนโลยีในปัจจุบัน มุ่งเน้นประสิทธิภาพการรบเพื่อชัยชนะ พัฒนาด้านสงครามข้อมูลข่าวสาร ปรับปรุงสถาบันทางทหารให้เป็นเอกลักษณ์ของชาติ และสุดท้ายคือการสร้างประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศเพื่อมนุษยชาติ กองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีนได้อุทิศตนเพื่อความมั่นคง ความสัมพันธ์ และผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ อาทิ การส่งกำลังเข้าร่วมการปฏิบัติการของกองกำลังรักษาสันติภาพ (UN Peace Keeping Operation) การคุ้มครองเรือขนส่งสินค้า การกิจบรรเทาสาธารณภัย และการปฏิบัติการอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

^๖ The State Council Information Office of PRC. (2019). China's National Defense in the New Era.

PLA กำหนดนโยบายและภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันอำนาจอธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์แห่งชาติ การเตรียมความพร้อมรบตลอดเวลา การฝึกเต็มรูปแบบเสมือนการรบจริง การปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย การพิทักษ์รักษาพื้นที่ ทางทะเล และการบรรเทาสาธารณภัย โดยกองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินการปรับโครงสร้างองค์กร สายงานการบังคับบัญชา และสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกและเทคโนโลยีในปัจจุบัน โดยปรับลดอัตรากำลังพลและใช้เทคโนโลยีทดแทน รวมถึงเพิ่มหน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนามากขึ้น ภายหลังจากการเปิดประเทศรัฐบาลจีนพยายามรับลดงบประมาณที่ใช้ในด้านความมั่นคงจนกระทั่งเมื่อ ค.ศ.๒๐๑๒ งบประมาณด้านดังกล่าวปรับเพิ่มสูงขึ้นเพื่อใช้ในด้านสวัสดิการ พัฒนายุทธโศภรณ์ การฝึก และภารกิจที่ไม่ใช่การปฏิบัติการทางทหาร ทั้งนี้หากเปรียบเทียบงบประมาณ กท.กับประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ อาทิ สหรัฐอเมริกา สหพันธรัฐรัสเซีย และสหราชอาณาจักร สาธารณรัฐประชาชนจีนมีอัตราส่วนงบประมาณกลาโหมต่อผลิตภัณฑ์รวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ที่น้อยกว่ามาก รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าวมีความโปร่งใสและสมเหตุสมผล อย่างไรก็ตามยุทธโศภรณ์ของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อการรักษาอำนาจอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ งบประมาณที่ใช้ด้านกลาโหมจึงจำเป็นต้องเติบโตไปพร้อมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

ยุทธศาสตร์ด้านสุดท้ายของสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ การสร้างกลุ่มมิตรประเทศเพื่อการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งการพัฒนาร่วมกันนี้ส่งผลให้เกิดสันติภาพและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ PLA ได้เข้าร่วมการปฏิบัติการกิจส่วนต่าง ๆ ของ United Nations (UN) อย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี การปลดอาวุธ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีการสร้างความมั่นคงร่วมในกลุ่มพันธมิตรนานาชาติโดยการแลกเปลี่ยนทางทหาร การฝึกผสม จัดกิจกรรม และการจัดตั้งสำนักงานผู้ช่วยทูตทหาร สหพันธรัฐรัสเซียและสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความสัมพันธ์ด้านการทหารอย่างแน่นแฟ้น โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการรักษาเสถียรภาพของโลก ในขณะที่ความสัมพันธ์ด้านการทหารกับสหรัฐอเมริกาเป็นไปแบบหลีกเลี่ยงการกระทบซึ่งกันและกัน และพยายามหาข้อตกลงที่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ในส่วนของประเทศอื่น ๆ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้สร้างความสัมพันธ์ทางทหารอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ การร่วมกันแก้ไขปัญหาคือพิพาทชายแดนและอาณาเขตทางทะเล การช่วยเหลือบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความมั่นคงเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากล

๓. บทวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

การแผ่ขยายอำนาจด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากส่งผลกระทบต่อประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาแล้ว ประเทศในทวีปเอเชียโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศญี่ปุ่นก็ได้รับผลกระทบจากกรณีข้อพิพาทอาณาเขตทะเลจีนใต้ ประเทศญี่ปุ่นจึงให้ความสนใจต่อนโยบายด้านความมั่นคง และความเคลื่อนไหวทางทหารของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นอย่างมาก ซึ่งกระทรวงกลาโหมญี่ปุ่น^๗ ได้วิเคราะห์ว่าในการที่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะปรับเปลี่ยนกองทัพของตนให้เข้าสู่ระดับชั้นนำของโลก ตามยุทธศาสตร์ ด้านความมั่นคงของประเทศนั้น มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนา และจัดสรรอาวุธยุทโธปกรณ์โดยเฉพาะในส่วนอาวุธนิวเคลียร์ จรวดนำวิถี กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ประกอบกับการเสริมสร้างความสามารถด้านความได้เปรียบทางข้อมูลข่าวสาร (Information Superiority) รวมถึงด้านอวกาศ ไชเบอร์ และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าควบคู่กัน สาธารณรัฐประชาชนจีนใช้กองกำลังทางเรือ และทางอากาศในการแผ่ขยาย อาณาเขตน่านน้ำและห้วงอากาศโดยเฉพาะในบริเวณที่มีข้อพิพาทกับประเทศญี่ปุ่นบริเวณเกาะเตียวหยู

ในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา^๘ สาธารณรัฐประชาชนจีนมีการเติบโตด้านเศรษฐกิจและการทหารอย่างรวดเร็ว รวมถึงมีการกำหนดนโยบายเชิงรุกและเน้นผลประโยชน์แห่งชาติมากขึ้น ส่งผลให้หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียได้รับผลกระทบ และสร้างความกังวลให้แก่สหรัฐอเมริกาในการดำรงไว้ซึ่งการมีอิทธิพล ประกอบกับการใช้นโยบายที่แข็งกร้าวขึ้นของสหรัฐอเมริกาในสมัยของประธานาธิบดี Donald J. Trump ทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนกับสหรัฐอเมริกาทั้ง ๒ ฝ่ายมีการกระทบกระทั่งกันเสมอ และสาธารณรัฐประชาชนจีนไม่มีแนวโน้มจะอ่อนข้อให้เมื่อมีความเกี่ยวข้องเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ การตอบโต้ระหว่าง ๒ ประเทศนี้ ปัจจุบันเป็นไปในรูปแบบของการทำหายด้านการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ การใช้กำลังรบ และทางการทูต อาทิ การปรับเพิ่มกำแพงภาษี การระงับการนำเข้าสินค้า การรื้อถอนอาณาเขตทางทะเล และน่านฟ้า รวมถึงการปิดสถานกงสุล ในส่วนของโครงการ Belt and Road Initiative ซึ่งเชื่อมต่อการค้า และการคมนาคมระหว่างกลุ่มประเทศต่าง ๆ เข้ากับสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น ได้ถูกชะลอลงเนื่องจาก ปัญหาด้านเศรษฐกิจของหลายประเทศ รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ (Covid-19) ส่งผลให้การคมนาคมระหว่างประเทศไม่สามารถสัญจรได้ปกติ สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคง

^๗ Japanese Ministry of Defense. (2019). Defense of Japan – Security Environment Surrounding Japan.

^๘ National Institute for Defense Studies. (2018). The China-US Relationship at a Crossroads.

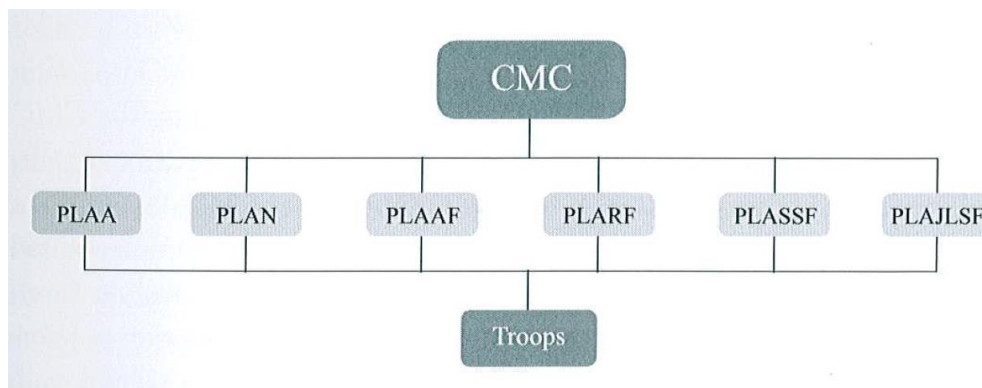
มีเป้าหมายในการรวมไต้หวันโดยดำเนินการกดดันด้วยกำลังทางทหารและการเมืองอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาก็ยังคงตรึงกำลังรบในไต้หวันมาตลอด ๗๐ ปี เพื่อสนับสนุนการปลดปล่อยประเทศให้เป็นอิสระ และรักษารฐานที่มั่นทางการรบในพื้นที่ดังกล่าว

บทที่ ๒

กองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีน

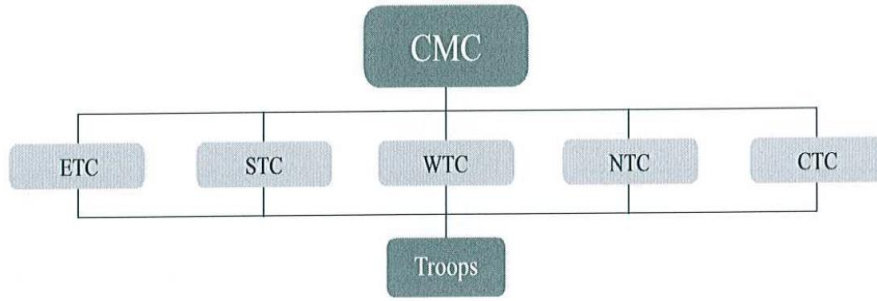
๑. โครงสร้างองค์กรและการบังคับบัญชา

กองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีน (PLA) มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและสายงานการบังคับบัญชา อยู่เสมอเพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องต่อสภาพการณ์ของโลกในปัจจุบัน และรองรับการเปลี่ยนแปลง ของยุทธโศปกรณ์ในอนาคต โดยในขณะนี้ PLA แบ่งสายงานตามการบริหารและการบังคับบัญชาออกเป็น ๖ เหล่าทัพ ขึ้นตรงกับ Central Military Commission (CMC) ได้แก่ กองทัพบก (PLA Army: PLAA), กองทัพเรือ (PLA Navy: PLAN), กองทัพอากาศ (PLA Air Force: PLAAF), กองทัพอาวุธนำวิถี (PLA Second Artillery Force PLARF), กองทัพสนับสนุนการปฏิบัติการทางยุทธศาสตร์ (PLA Strategic Support Force: PLASSF) และกองทัพส่งกำลังบำรุงร่วม (PLA Joint Logistic Support Force: PLAJLSF)

ภาพที่ ๒ : โครงสร้างการบังคับบัญชาด้านการบริหารของ PLA

ที่มา : The State Council Information Office of PRC. (2019). China's National Defense in the New Era.

ภาพที่ ๓ : โครงสร้างการบังคับบัญชาด้านยุทธการของ PLA

ที่มา : The State Council Information Office of PRC. (2019). China's National Defense in the New Era.

โครงสร้างองค์กรแบบปัจจุบันของ PLA นั้นส่งผลดีต่อการพัฒนาระบบการควบคุมบังคับบัญชายุทธการร่วม โดยการจัดตั้งหน่วยบัญชาการยุทธการร่วมของ CMC ในแต่ละส่วนภูมิภาคของประเทศ ซึ่ง PLA แบ่งสายงานด้านยุทธการออกเป็นหน่วยทัพภาค (Theater Command: TC) ขึ้นตรงกับ CMC จำนวน ๕ ทัพภาค ได้แก่ Eastern Theater Command (ETC), Western Theater Command (WTC), Northern Theater Command (NTC), Southern Theater Command (STC) และ Central Theater Command (CTC)

นอกจากการปรับโครงสร้างองค์กรและพัฒนายุทธโศปกรณ์แล้ว การปรับลดกำลังพลในกองทัพ และใช้เทคโนโลยีทดแทน เป็นสิ่งที่ PLA พยายามดำเนินการเพื่อลดการใช้ปริมาณและเพิ่มประสิทธิภาพ โดยปรับตำแหน่งนายทหารสัญญาบัตรเป็นนายทหารประทวนและเจ้าหน้าที่พลเรือน รวมถึงปรับลดขนาดโครงสร้างการบังคับบัญชาและหน่วยขึ้นตรงเพื่อให้สายงานมีความรวดเร็วขึ้น ซึ่งการปรับลดในนี้ส่งผลให้จำนวนกำลังพลในหน่วยบังคับบัญชาระดับกลางขึ้นไปลดลงร้อยละ ๒๕ และในหน่วยที่ไม่ใช่สายการรบลดลงร้อยละ ๕๐ ซึ่งการปรับลดกำลังพลส่วนใหญ่จะเป็นของกองทัพบก ในส่วนกองทัพอื่นกำลังพลจะคงที่หรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อย รวมถึง PLA ได้ดำเนินการฝึกกำลังพลปฏิบัติพิเศษแบบใหม่ซึ่งสามารถปฏิบัติภารกิจได้ครอบคลุมระดับยุทธศาสตร์ และสภาวะภูมิประเทศหลายรูปแบบเพื่อรองรับการพัฒนาของ PLA และภารกิจที่เกี่ยวข้อง

๒. กองทัพอากาศสาธารณรัฐประชาชนจีน

๒.๑ ประวัติความเป็นมา

กองทัพอากาศสาธารณรัฐประชาชนจีน (PLAAF)^๙ ถูกจัดตั้งเมื่อ ค.ศ.๑๙๔๙ โดยได้รับการสนับสนุนยุทธโศปกรณ์จากสหภาพโซเวียตเพื่อเข้าร่วมสงครามเกาหลี ต่อมาเกิดความขัดแย้งกัน สหภาพโซเวียตจึงระงับการสนับสนุนและถ่ายทอดด้านเทคโนโลยีให้สาธารณรัฐประชาชนจีน ส่งผลให้การพัฒนาของ PLAAF เกิดการหยุดตัว จนกระทั่งทศวรรษ ๑๙๘๐ ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับกลุ่มประเทศฝั่งตะวันตกเป็นไปในทางที่ดีขึ้น และคาดหวังว่าจะรับการถ่ายทอดด้านเทคโนโลยีจากทางตะวันตกเข้ามาแทน แต่ก็เกิดการหยุดตัวอีกครั้งเนื่องจากสงครามกลางเมืองในสาธารณรัฐประชาชนจีน PLAAF เริ่มมีการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมในช่วง ค.ศ.๑๙๙๐ เป็นต้นมาโดยการนำเข้าเทคโนโลยีจากสหพันธรัฐรัสเซีย และการพัฒนาด้วยตนเองจนกระทั่งมียุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยจำนวนมากในปัจจุบัน

๒.๒ ยุทธศาสตร์และการปฏิรูป PLAAF

ที่ผ่านมา PLAAF มีภารกิจหลัก คือ การป้องกันห้วงอากาศในพื้นที่ประเทศ (Territorial Air Defense) โดยอาศัยการวางกำลัง บ.ขับไล่สกัดกั้น (Interceptor) รอบประเทศ ในปัจจุบันภารกิจของ PLAAF เปลี่ยนจากการป้องกันห้วงอากาศในพื้นที่ประเทศเป็นการปฏิบัติการทางอากาศแบบเชิงรุกและเชิงรับพร้อมกัน โดยเน้นการครอบคลุมพื้นที่อาณาเขตที่กว้างขึ้นและมีความอ่อนตัวต่อภารกิจมากขึ้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศสาธารณรัฐประชาชนจีน (Air Force Command College) โดยการใช้หลักการวางกำลังป้องกันภัยทางอากาศที่เขตชายแดน (Air Defense of Frontier) เพื่อขยายอาณาเขตการป้องกันและสามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติการเป็นเชิงรุกได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งหลักการดังกล่าวได้รับการเห็นชอบและอนุมัติเพื่อปรับโครงสร้าง PLAAF ตั้งแต่ ค.ศ.๒๐๐๔ ต่อมาภารกิจของ PLAAF ได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นการใช้กำลังทางอากาศในยุคข้อมูลข่าวสาร โดยใช้การปฏิบัติการเชิงรุกและเชิงรับไปพร้อมกัน โดยการบูรณาการเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารจากระบบดาวเทียมเพื่อเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติการนอกพื้นที่ประเทศ รวมถึงโครงสร้างกำลังรบ และยุทธโศปกรณ์ของ PLAAF ได้รับการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อเสริมสร้างด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้แก่ การบูรณาการระบบข้อมูลข่าวสาร (Integration of Information Systems) ความสามารถในการ

^๙ Ken Allen. (1991) Chapter 9. "PLA Air Force Organization" Archived 2007-09-29 at the Wayback Machine. [Accessed: August 22, 2019] http://www.rand.org/pubs/conf_proceedings/CF182/CF182.ch9.pdf.

ปฏิบัติการพิสัยไกล (Strategic Force Projection Capability) และการปรับสมดุลโครงสร้างกำลังรบ (Balance of Force Structure)

การบูรณาการระบบข้อมูลข่าวสาร คือ การรวมระบบ Airborne Early Warning System, Reconnaissance, GPS, Ground-based Radar และ Command and Control เข้าด้วยกัน เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมีอาณาเขตที่กว้างใหญ่ การบูรณาการทั้งระบบต้องอาศัยยุทธโศภนจำนวนมาก อย่างไรก็ตามระบบดังกล่าว จะสามารถเฝ้าระวังภัยทางอากาศได้อย่างไร้จุดอ่อนหากพัฒนาจนเสร็จสมบูรณ์

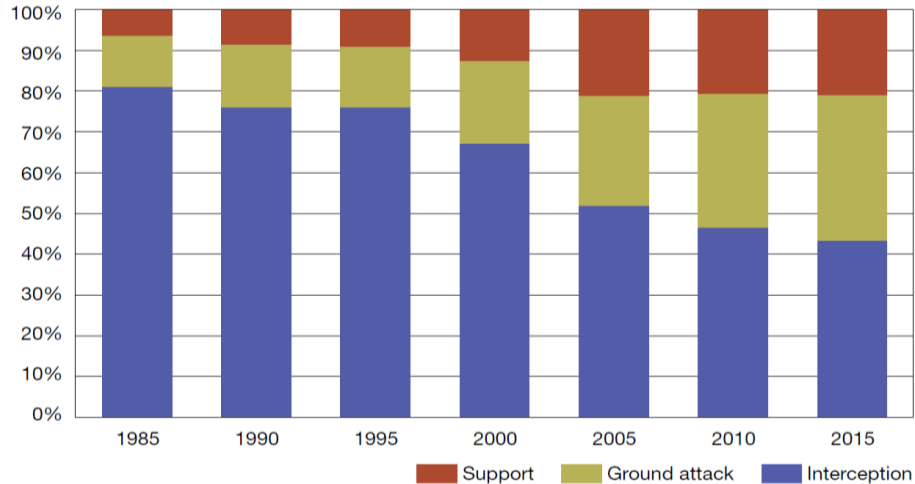
การเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติการพิสัยไกล ประกอบด้วยการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารข้างต้น ร่วมกับการปฏิบัติการทางอากาศอื่น ๆ เพื่อขยายอาณาเขตการควบคุมห้วงอากาศ การเพิ่มประสิทธิภาพของ Air-to-ground Missile และความแม่นยำของอาวุธนำวิถีเป็นสิ่งสำคัญในการนำ PLAAF ไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการควบคุมห้วงอากาศแบ่งออกเป็น ๓ แบบ ได้แก่ ควบคุมทั้งหมดในพื้นที่ประเทศควบคุมด้วย Airborne Early Warning System และ Reconnaissance ในพื้นที่จำกัดการปฏิบัติการ และใช้ Long-range Reconnaissance จากฐานบินใน Western Pacific สำหรับพื้นที่ที่ไกลออกไป ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว บ่งบอกถึงแนวคิดของสาธารณรัฐประชาชนจีนในการขยายอาณาเขตคุ้มครอง

ประเด็นสุดท้ายที่จำเป็นในการปฏิรูป PLAAF คือ การปรับสมดุลโครงสร้างกำลังรบ โดย บ.ขับไล่ สกัดกั้นซึ่งเดิมมีความสำคัญในการป้องกันพื้นที่ในประเทศได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นการใช้ บ.ขับไล่ อเนกประสงค์ (Multi-role Fighter) ทดแทน โดยสามารถทำภารกิจโจมตีได้ทั้งแบบ Air-to-ground และ Air-to-air รวมถึงการบูรณาการส่วนควบคุมการบินและส่วนสนับสนุนปฏิบัติการก็มีความสำคัญ โดยเน้นการเชื่อมต่อระบบ Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (C4ISR) เข้าด้วยกัน

การขยายรัศมีการปฏิบัติการเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับเปลี่ยนภารกิจของ PLAAF โดยได้ดำเนินการจัดการฝึกปฏิบัติการทางอากาศในบริเวณ Western Pacific เพิ่มการบินลาดตระเวน และจัดการฝึกพร้อมกับเหล่าทัพอื่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ สาธารณรัฐประชาชนจีน คอยดำเนินการขยายการครอบครองอาณาเขตทางทะเลอยู่เสมอซึ่งสร้างความวิตกกังวลให้นานาชาติ รวมถึงการที่ PLAAF กระตือรือร้นในการปกป้องชาวจีนที่อาศัยในต่างประเทศและการฝึกช่วยเหลือผู้ประสบภัย อาทิ กรณีการอพยพชาวจีนในสงครามกลางเมืองที่ลิเบีย และการช่วยเหลือค้นหาผู้ประสบภัยในเหตุการณ์สูญหายของ Malaysian Airline MH370 โดยส่วนหนึ่งอาจมองเป็นโอกาสในการฝึกความพร้อมปฏิบัติการของ PLA ในต่างประเทศ

ปัจจัยบางประการซึ่งกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภารกิจของ PLAAF ได้แก่ การปฏิรูปกิจการทางทหาร (Revolution in Military Affairs) สมดุลกำลังรบทางอากาศระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับไต้หวัน และการขยายบทบาทของสาธารณรัฐประชาชนจีนในพื้นที่ทางทะเล ผลกระทบของการปฏิรูปกิจการทางทหารนั้น สืบเนื่องมาจากในสงครามอ่าวเปอร์เซีย โคโซโว แอฟกานิสถาน และอิรัก กองทัพสหรัฐอเมริกาได้แสดงขีดความสามารถในการโจมตีด้วยอาวุธพิสัยไกลจากการใช้เครือข่าย Intelligence Surveillance and Reconnaissance (ISR) เพื่อทำลายระบบป้องกันภัยทางอากาศของฝ่ายตรงข้าม สาธารณรัฐประชาชนจีนตระหนักว่าการป้องกันภัยทางอากาศเฉพาะบริเวณพื้นที่ในประเทศเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงการที่สหรัฐอเมริกาปฏิบัติการบินลาดตระเวน ด้านการข่าวอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ใกล้สาธารณรัฐประชาชนจีนได้สร้างความกังวลให้รัฐบาลจีน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของ PLAAF

ด้านสมดุลกำลังรบทางอากาศ PLAAF ในสมัยก่อนมีประสิทธิภาพกำลังรบทางอากาศที่ด้อยกว่าไต้หวันอยู่พอสมควร ซึ่งส่งผลต่ออิทธิพลทางการเมืองระหว่าง ๒ ประเทศ และทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนมองว่าเสียเปรียบในช่วงดังกล่าว ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมา PLAN ได้เข้ามามีบทบาทในน่านน้ำสากลมากขึ้น ดังนั้น PLAAF จึงมีความจำเป็นต้องขยายอาณาเขตการปฏิบัติการทางอากาศ เพื่อคุ้มกันกองกำลังทางเรือ โดยเฉพาะในพื้นที่ทะเลจีนใต้ซึ่งทางสาธารณรัฐประชาชนจีนมองว่าเป็นผลประโยชน์แห่งชาติ และเขตอำนาจอธิปไตยทางทะเล PLAAF จึงได้เพิ่มขีดความสามารถในการต่อต้านภัยคุกคามหลายรูปแบบจากทางทะเล และปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองเป็นการป้องกันภัยทางอากาศแบบเชิงรุกและเชิงรับพร้อมกัน PLAAF ดำเนินการปรับเปลี่ยนยุทธโศภกรณ์ให้ทันสมัยตั้งแต่ปลายทศวรรษ ๑๙๙๐ ก่อนหน้านี้ บ.ขับไล่ของ PLAAF พัฒนามาจาก MiG-17 และ MiG-19 ของสหภาพโซเวียต ซึ่งใช้ในทศวรรษ ๑๙๕๐ โดยในการปรับเปลี่ยนนี้ PLAAF ได้ปลดประจำการร้อยละ ๗๐ ของอากาศยานที่มีทั้งหมด (ประมาณ ๓,๕๐๐ ลำ) และในส่วนของสมดุลโครงสร้างกำลังรบ PLAAF ได้เพิ่มจำนวน บ.ขับไล่เนกประสงค์ ที่สามารถโจมตีแบบ Air-to-ground ได้เข้าประจำการ โดยอัตราส่วนของ บ.ขับไล่สกัดกั้นนั้น ลดลงจาก ร้อยละ ๘๐ เหลือเพียงร้อยละ ๔๐ และเพิ่มจำนวน บ.แบบสนับสนุนการรบ (Combat Support)

Note: Baseline for categories is the 2015 edition. "Ground attack" refers to craft with ground attack capability; "interception" cites craft mainly used only for interception; "support" means other combat craft for functions such as ISR, supply, or refueling.

ภาพที่ ๔ : แนวโน้มการเปลี่ยนอัตราส่วนแบบอากาศยานของ PLAAF

ที่มา : National Institute for Defense Studies. (2016). The Expanding Scope of PLA Activities and the PLA Strategy.

ในการที่จะเพิ่มขีดความสามารถการควบคุมห้วงอากาศ PLAAF ต้องสามารถพิสูจน์ทราบตำแหน่งและการเคลื่อนไหวของอากาศยาน เรือ และวัตถุเคลื่อนที่อื่น ๆ ในพื้นที่ ซึ่งอากาศยานแบบ Airborne Early Warning and Control System (AWACS) มีความจำเป็น โดย PLAAF พัฒนา บ.แบบ KJ-2000, KJ-200 และ KJ-500 เพื่อใช้งาน โดยได้รับการพัฒนามาจาก บ.ลำเลียงแบบ Y-8 และ Y-9 ในส่วน Y-8 ได้รับการดัดแปลงเพื่อใช้ในการภารกิจหลายรูปแบบ อาทิ AWACS, Reconnaissance, Intelligence และ Electronic Warfare เนื่องด้วยความสามารถในการปฏิบัติการพิสัยไกลเป็นสิ่งสำคัญ และก่อนหน้านี้สาธารณรัฐประชาชนจีนเสียเปรียบเรื่องขาดแคลนอากาศยานลำเลียงขนาดใหญ่ บ.ลำเลียงแบบ Y-20 ซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติคล้ายคลึงกับ Boeing C-17 Globemaster จึงได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของภารกิจด้านดังกล่าว จนแล้วเสร็จใน ค.ศ.๒๐๐๖ ในส่วนของอากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicle: UAV) สาธารณรัฐประชาชนจีนให้ความสนใจในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก และพยายามใช้ประโยชน์จาก UAV อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการใช้ UAV ในภารกิจการโจมตี ซึ่ง UAV ที่ใช้ส่วนใหญ่ใน PLAAF เป็นแบบ CH-4 ซึ่งสามารถปฏิบัติการกิจแบบ Armed Reconnaissance ได้มีความสามารถในการทำการบินได้ ๓๐ ชั่วโมง และมีระยะปฏิบัติการ ๓,๕๐๐ กม. ปัจจัยสุดท้ายในการปรับเปลี่ยนยุทธโศปกรณ์ คือ การค้นหาฐานการผลิต

ในประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีนพยายามอย่างมากในการเพิ่มการผลิตอากาศยานทหารในประเทศ และถึงแม้ว่าประเทศจะมีการพัฒนาขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด แต่ด้านอากาศยาน ก็ยังคงมีการพึ่งพาเทคโนโลยีเหล่านั้นจากสหพันธรัฐรัสเซีย โดยเฉพาะในส่วนของเครื่องบินรบของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้พยายามผลิตเองในประเทศแต่ผลลัพธ์ที่ได้ยังมีประสิทธิภาพไม่ดีพอเมื่อเทียบกับของสหพันธรัฐรัสเซียโดยเฉพาะในด้านความเสถียรของยูโทโปรแกรนด์

ภาพที่ ๕ : บ.ลำเลียงแบบ Y-20 (ซ้าย) และ UAV แบบ CH-4 (ขวา)

๒.๓ เป้าหมายในอนาคตของ PLAAF

ในการที่ PLAAF ต้องการบูรณาการเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร และปรับภารกิจตนเองให้สามารถปฏิบัติการเชิงรุกและเชิงรับได้พร้อมกันนั้น อาจจะต้องใช้เวลาปรับเปลี่ยนที่ค่อนข้างนานถึง ๑๐ ปี จึงจะประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง ยุทธศาสตร์ระยะยาวของ PLAAF คือ การเพิ่มการปฏิบัติการกิจในพื้นที่ Pacific West จนถึง ค.ศ.๒๐๓๐ รวมถึงการผลิตยูโทโปรแกรนด์ขึ้นมาใหม่ ๙ ประเภท อาทิ Strategic Bomber, Terminal High-altitude Area Defense Missile, Air-to-ship Cruise Missile, Heavy Transport Aircraft และ Combat UAVs จากการวิเคราะห์แล้ว PLAAF มีเป้าหมายในอนาคต ดังนี้^{๑๐}

๑. การเพิ่มขีดความสามารถด้านกำลังรบของอากาศยานกลุ่ม Combat Support เพื่อกำจัดจุดอ่อนของตนเอง ซึ่งถึงแม้สาธารณรัฐประชาชนจีนจะขยายกำลังรบกลุ่ม Combat Support ออกไปหลายประเภทแต่มีอากาศยานเพียงไม่กี่แบบที่สามารถใช้วางกำลังได้จริง จากการศึกษาของ PLA National Defense University พบว่าอัตราส่วนกำลังรบของกองทัพสหรัฐอเมริการะหว่างกลุ่ม Attack,

^{๑๐} National Institute for Defense Studies. (2016). The Expanding Scope of PLA Activities and the PLA Strategy.

Defense และ Support อยู่ที่ ๒ : ๑ : ๑ ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนยังไม่สามารถทำได้ถึงจุดนั้น และ ในการที่จะได้ซึ่งอัตราส่วนดังกล่าวอากาศยานแบบ Heavy Transport และ Tanker มีความจำเป็นอย่างมากต่อ PLAAF ในการทำภารกิจปฏิบัติการพิสัยไกล โดยในอนาคตอาจจะต้องใช้อากาศยานแบบ Y-20 เพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก และอยู่ระหว่างการเร่งการผลิต Y-20 เพื่อเพิ่มการวางกำลัง

๒. การผลักดันเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความสามารถในการโจมตีของ บ.ขับไล่ คุณลักษณะ Stealth ของ บ.ขับไล่ และ UAV มีความจำเป็นในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการโจมตีระบบต่อสู้อากาศยาน สาธารณรัฐประชาชนจีนจึงได้ทำการวิจัยและผลิต บ.แบบ J-20 และ Terminal High-altitude Long-endurance UAV ในส่วนอาวุธนำวิถีได้ให้ความสำคัญกับการสร้าง Supersonic และ Hypersonic Air-to-ground Cruise Missile เพื่อใช้สำหรับโจมตีภาคพื้น การพัฒนาอากาศยาน Long-range Bomber ก็มีความสำคัญเพื่อตอบสนองการขยายอำนาจอหิปไตยทางทะเลของประเทศ และ PLAAF ได้เร่งการผลิตอากาศยานกลุ่ม Combat Support อีกหลายรูปแบบตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นเพื่อเพิ่มรัศมีปฏิบัติการ และการป้องกันอาณาเขตทางทะเลที่ขยายออกไป

ภาพที่ ๕ : บ.ขับไล่แบบ J-20 (ซ้าย) และ Terminal High-altitude Long-endurance UAV (ขวา)

๓. PLAAF ค้นหาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบป้องกันภัยทางอากาศโดยเน้นทางด้านบูรณาการการใช้ Ballistic Missile เข้ากับเทคโนโลยีข้อมูลสารและระบบแจ้งเตือนภัยเพื่อตอบโต้การโจมตีซึ่งมาจาก Cruise Missile, อากาศยานจำพวก Stealth และระบบ Counter Air Defense Missile ในครั้งนี้ สาธารณรัฐประชาชนจีนได้พัฒนาระบบเรดาร์ที่เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจจับอากาศยานจำพวก Stealth รวมถึงได้จัดซื้ออาวุธต่อสู้อากาศยานแบบ S-400 จากสหพันธรัฐรัสเซียซึ่งมีรัศมีปฏิบัติการไกลถึง ๔๐๐ กิโลเมตร มาเสริมกำลังรบ

ภาพที่ ๖ : อาวุธต่อสู้อากาศยานแบบ S-400

๔. การป้องกันภัยทั้งห้วงอากาศและห้วงอวกาศเพื่อให้การปฏิบัติการกิจยุคใหม่แบบบูรณาการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขณะนี้ไม่มีเพียงประเทศมหาอำนาจและประเทศกลุ่มพัฒนาแล้ว บางประเทศที่สามารถสร้างอาณาเขตห้วงอวกาศและใช้งานได้อย่างอิสระ ดังนั้นการคิดค้นวิธีต่อต้าน และป้องกันยุทธโศภกรณ์ในห้วงอวกาศของตนเองจึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาเพื่อให้ PLAAF ดำรงความสามารถ ในการปฏิบัติการกิจแบบรวมการตามที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน PLAAF ยังไม่มียุทธโศภกรณ์ และกำลังอำนาจในการครอบครองพื้นที่ห้วงอวกาศได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓. บทวิเคราะห์การปฏิบัติงานร่วมกับกองทัพสาธารณรัฐประชาชนจีน

เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศซึ่งปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลมีอำนาจ การปกครองอย่างเต็มรูปแบบทั้งในด้านออกกฎระเบียบ กำหนดมาตรการควบคุมเรื่องต่าง ๆ และการใช้กำลังรบ ภายในประเทศ ประกอบกับจำนวนประชากรที่มากและมีการแข่งขันค่อนข้างสูง ทำให้ประเทศไม่ประสบปัญหา การขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถ PLA ในฐานะที่เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง และเครื่องมือของรัฐบาลจึงมีความเคร่งครัดในกฎระเบียบ การรักษาความลับทางราชการ และการปฏิบัติ ทำตามคำสั่งเป็นอย่างมาก กำลังพลทุกระดับชั้นใน PLA จะปฏิบัติตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับ ไม่ว่าจะ จำกัสิทธิเพียงใดก็ตาม ซึ่งในมุมมองด้านการปกครองบังคับบัญชานั้นเป็นสิ่งที่ดี อย่างไรก็ตาม PLA ค่อนข้างจำกัดอำนาจเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาตัดสินใจในหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่อยู่นอกเหนือระเบียบ ปฏิบัติพื้นฐาน (Standard Operating Procedure: SOP) ของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นการดำเนินการ และการ ขออนุมัติเรื่องต่าง ๆ จะค่อนข้างล่าช้า เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่ระดับไหนได้รับอำนาจในการตัดสินใจ

นอกจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงหรือระดับพรรคคอมมิวนิสต์ และบ่อยครั้งจะก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการเตรียมการ ด้านธุรการของอีกฝ่ายหากต้องปฏิบัติงานร่วมกัน และการตัดสินใจต่าง ๆ ของ PLA บางครั้ง ไม่คำนึงถึง ผลกระทบของอีกฝ่าย เช่น การส่งผลถึงการเตรียมการ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎระเบียบสากล และความปลอดภัยในด้านการปฏิบัติการกิจ ดังนั้น อีกฝ่ายควรเตรียมแผนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้อย่างลุล่วง การปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ PLA จะดำเนินการ โดยผ่านล่ามเสมอ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น เป็นการสร้างอัตลักษณ์ของสาธารณประชาชนจีน ตามชื่อเรียกประเทศตั้งแต่สมัยโบราณว่า “中国” (Zhongguo) ซึ่งแปลว่าประเทศที่เป็นศูนย์กลาง เจ้าหน้าที่ระดับสูงสามารถสื่อความเข้าใจที่ถูกต้องได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษที่แตกฉาน และล่ามซึ่งเป็นผู้แบ่งการทำหน้าที่ในการแปลภาษามักมีความเชี่ยวชาญในหัวข้อที่สนทนาดังกล่าวเป็นอย่างดี

ซุน ชู ได้กล่าวไว้ในตำราพิชัยสงครามว่า “รู้เขา รู้เรา รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง” ซึ่งการที่รัฐบาลจีน จำกัดการดำเนินกิจกรรมและการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศรวมถึงสื่อออนไลน์หลายรูปแบบ นอกจาก ส่งผลให้ต่างประเทศเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ยากแล้ว การหาข้อมูลการ ข่าวสารของต่างประเทศสำหรับรัฐบาลจีนนั้นก็ทำได้ยากขึ้นเช่นกัน ดังนั้น การแลกเปลี่ยนการเยือน การศึกษา และการฝึกกับ PLA นอกจากเป็นการกระชับความสัมพันธ์แล้ว PLA มักมีการหาข้อมูล ด้านการข่าวหรือเรียนรู้แนวคิดของอีกฝ่ายเพื่อให้หน่วยงานได้ประโยชน์จากการดำเนินการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงตามที่เคยกล่าวไปข้างต้นว่า สาธารณรัฐประชาชนจีน ดำรงสถานภาพ ความเป็นหุ้นส่วนมากกว่าความเป็นมิตรประเทศ ซึ่งจุดนี้จะแตกต่างจากการจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนฯ กับประเทศอื่นทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่เน้นการสร้างความสัมพันธ์และการแสดงภาพลักษณ์ มากกว่าการหาข้อมูลข่าวสาร

บทที่ ๓

บทสรุป

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีอาณาเขตขนาดใหญ่ ประกอบด้วยประชากรจำนวนมาก จากหลายชาติพันธุ์ มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ผ่านศึกสงคราม ความเจริญรุ่งเรือง ความถดถอย และการฟื้นฟูมาหลายครั้งจนพัฒนาเข้าสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจในทวีปเอเชียจนถึงทุกวันนี้ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงโดยรวมกำหนดในเรื่องการดำรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ และการรวมได้วันกลับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินใหญ่ สาธารณรัฐประชาชนจีนมีนโยบายไม่ขยายอิทธิพลการปกครอง ไม่แทรกแซงทางเศรษฐกิจและการเมือง เน้นการพัฒนาความร่วมมือแบบฉันทมิตร และดำรงสถานภาพความเป็นหุ้นส่วนมากกว่าความเป็นมิตรประเทศ

แนวทางยุทธศาสตร์ทหารสมัยใหม่ของสาธารณรัฐประชาชนจีนยึดหลักการป้องกันตนเอง การตอบโต้เมื่อมีการรุกราน และการป้องกันเชิงรุก โดยมีนโยบายไม่ใช้อาวุธนิวเคลียร์กับประเทศที่ไม่มีอาวุธดังกล่าวในครอบครอง มีการปรับโครงสร้างองค์กร สายงานการบังคับบัญชา และสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกและเทคโนโลยีในปัจจุบัน รวมทั้งปรับลดอัตรากำลังพลโดยใช้เทคโนโลยีทดแทน และเพิ่มหน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนามากขึ้น ส่วนด้านต่างประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีนเน้นการสร้างความสัมพันธ์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการทหาร การสร้างกลุ่มมิตรประเทศเพื่อการพัฒนาความร่วมมืออย่างสันติวิธี การเข้าร่วมกองกำลังรักษาสันติภาพของ UN และการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เมื่อเกิดสาธารณภัยในต่างประเทศ

การดำเนินการด้านต่าง ๆ ของ PLA เป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่งผลให้ PLA ต้องเพิ่มศักยภาพด้านกำลังทหารและยุทธโศปกรณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว PLAAF ปรับเปลี่ยนภารกิจของกองทัพจากการป้องกันห้วงอากาศในพื้นที่ประเทศเป็นการปฏิบัติการทางอากาศแบบเชิงรุกและเชิงรับพร้อมกัน เน้นการครอบคลุมพื้นที่อาณาเขตที่กว้างขึ้นและมีความอ่อนตัวต่อภารกิจมากขึ้น ซึ่งดำเนินการโดยการบูรณาการระบบข้อมูลข่าวสาร การเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติการพิสัยไกล และการปรับสมดุลโครงสร้างกำลังรบ โดย PLAAF มีเป้าหมายในอนาคตที่จะเพิ่มขีดความสามารถกำลังรบของอากาศยานกลุ่ม Combat Support และ Fighter เพิ่มประสิทธิภาพระบบป้องกันภัยทางอากาศโดยบูรณาการเทคโนโลยีข้อมูลสาร และระบบแจ้งเตือนภัย และการป้องกันภัยในอวกาศเพื่อให้การปฏิบัติการยุคใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์นี้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้เป้าหมายและจุดยืนของสาธารณรัฐประชาชนจีนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กับประเทศไทยรวมถึงในระดับกองทัพ เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการผลิต การแลกเปลี่ยน พลังงาน และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่พึงกระทำ สาธารณรัฐประชาชนจีนโดยรวมมองประเทศไทย

ในลักษณะแบบบ้านพี่เมืองน้อง มีการติดต่อ แลกเปลี่ยน และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมา โดยตลอด ซึ่งในปัจจุบัน PLAAF ได้เปิดหลักสูตรให้นักเรียนนายเรืออากาศไทยเข้ารับการศึกษ ณ โรงเรียน นายเรืออากาศของสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่าง PLAAF กับ ทอ. ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเหมือนโรงเรียนนายเรืออากาศมิตรประเทศอื่น ๆ อาทิ สหรัฐอเมริกา สหพันธรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น และ สาธารณรัฐเกาหลี

ถึงแม้สาธารณรัฐประชาชนจีนจะมีฐานะเปียบทั่วไปที่เคร่งครัด แต่การที่จะปกครองประชาชน จำนวนมากบนพื้นที่กว้างใหญ่ให้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์นั้น ระบอบคอมมิวนิสต์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ในแบบที่รัฐบาลจีน ใช้อยู่อาจมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงยุคสมัยนี้ โดยรัฐบาลจีนจะศึกษาบทเรียนในอดีตที่อยู่เสมอทั้งในเรื่องการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม และพัฒนาปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรรมถึงนโยบายต่าง ๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และความเป็นอยู่ของประชาชนให้มากที่สุด ซึ่งการที่นโยบายพัฒนาประเทศมีการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งมาจากการที่รัฐบาลจีนสืบทอดเจตนารมย์เดิมของพรรคคอมมิวนิสต์อยู่เสมอ เช่น โครงการ South-to-north Water Diversion ซึ่งแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศ โดยโครงการดังกล่าวใช้เวลาก่อสร้างแล้วเสร็จประมาณ ๖๐ ปี และการที่สาธารณรัฐประชาชนจีนใช้เวลาไม่ถึงทศวรรษตั้งแต่การสถาปนาประเทศในการพัฒนาตนเองจากความยากจน จนกระทั่งเจริญก้าวหน้าได้ ถึงทุกวันนี้สืบเนื่องมาจากคณะรัฐบาลจีนมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ ประกอบกับอุปนิสัยประชาชนทั่วไปที่มีความขยันอดทนในการทำงานอย่างมาก ซึ่งทั้งหมดนี้ สาธารณรัฐ ประชาชนจีนได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ไม่ว่าปัจจุบันประเทศชาติจะอยู่ในสถานการณ์ยากลำบากเพียงใด ก็สามารถพัฒนาขึ้นได้เสมอ หากมีทรัพยากรบุคคลและคณะผู้นำที่ดี

บรรณานุกรม

๑. Air Force Command College. (2017). Mao Zedong's Military Thinking.
๒. Air Force Command College. (2017). A General Introduction to the Art of War.
๓. Japanese Ministry of Defense. (2019). Defense of Japan – Security Environment Surrounding Japan.
๔. Ken Allen. (1991) Chapter 9. "PLA Air Force Organization" Archived 2007-09-29 at the Wayback Machine. [Accessed: August 22, 2019].
http://www.rand.org/pubs/conf_proceedings/CF182/CF182.ch9.pdf.
๕. National Institute for Defense Studies. (2018). The China-US Relationship at a Crossroads.
๖. National Institute for Defense Studies. (2016). The Expanding Scope of PLA Activities and the PLA Strategy.
๗. Rhoads, Edward J. M.; Friedman, Edward; Joffe, Ellis; Powell, Ralph L. (1964). The Chinese Red Army, 1927–1963: An Annotated Bibliography. Harvard University Asia Center. [Accessed: August 22, 2019]. <http://doi.org/10.2307/j.ctt1tg5nnd>.
๘. The State Council Information Office of PRC. (2019). China's National Defense in the New Era.
๙. Zhao Guo Mei. (2019). An Introduction to China.
๑๐. ศูนย์วิจัยยุทธศาสตร์ไทย-จีน สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (๒๕๖๓). หนึ่งประเทศ สองระบบ. สืบค้น ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓. จาก <http://www.vijaichina.com/articles/1801>.